

**REGULAMIN PRZEWOZU OSÓB W DROGOWYCH PRZEWOZACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ ORGANIZOWANYCH PRZEZ
POWIAT SANOCKI**

**Rozdział I
Przepisy ogólne**

§1

1. Regulamin przewozu zwany dalej regulaminem, określa:
 - a) przepisy porządkowe oraz warunki przewozu pasażerów, bagażu, rzeczy i towarzyszących pasażerom zwierząt środkami transportu zbiorowego na liniach użyteczności publicznej organizowanych przez Powiat Sanocki,
 - b) uprawnienia i obowiązki pasażerów wynikające z zawarcia umowy przewozu na liniach użyteczności publicznej organizowanych przez Powiat Sanocki,
 - c) uprawnienia i obowiązki operatora dokonującego przewóz na liniach użyteczności publicznej organizowanych przez Powiat Sanocki,
2. Użyte w regulaminie określenia oznaczają:
 - a) Organizator – Powiat Sanocki w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt.9 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (j.t. Dz. U. z 2016 r. poz. 1867 z późn. zm.);
 - b) Operator – przedsiębiorca uprawniony do świadczenia usługi w zakresie publicznego transportu zbiorowego na liniach użyteczności publicznej o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 . o publicznym transporcie zbiorowym (j.t. Dz. U. z 2016 r. poz. 1867 z późn. zm.)
 - c) Przewóz – transport osób, bagażu i zwierząt wykonywany przez operatora;
 - d) Podjazd – środek transportu wykorzystywany przez operatora do przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym na liniach komunikacyjnych użyteczności publicznej;
 - e) Pasażer – osoba, która zawarła umowę przewozu
 - f) Rozkład jazdy – zatwierdzony przez organizatora plan kursów pojazdów na liniach użyteczności publicznej
 - g) Obsługa pojazdu – kierowca lub inna osoba upoważniona i wyznaczona przez operatora
 - h) Kontroler biletów – osoba upoważniona przez operatora do przeprowadzenia kontroli posiadania biletów przez pasażerów, wyposażona w identyfikator
3. Regulamin udostępnia się w siedzibie operatora, organizatora, na dworcach z których jest realizowana komunikacja użyteczności publicznej, na stronach internetowych operatora, organizatorów
 - a) W każdym pojeździe realizującym przewozy użyteczności publicznej na widocznym miejscu udostępnia się do publicznego wglądu, opracowany przez organizatora wyciąg niniejszego regulaminu.

§2

Organizator, operator, pasażerowie, obsługa pojazdów oraz kontrolerzy biletów są obowiązani przestrzegać postanowień niniejszego regulaminu.

§3

Operator , obsługa pojazdu i kontrolerzy biletów obowiązani są do wydawania wskazówek, uwag oraz poleceń mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa pasażerów, prawidłowe funkcjonowanie przewozu oraz egzekwowanie postanowień niniejszego regulaminu.

§4

Operator nie odpowiada za szkody powstałe w wyniku przerw, opóźnień w ruchu pojazdów lub zmian kierunku jazdy pojazdu spowodowanych siłą wyższą, zatorami komunikacyjnymi, zamknięciem lub blokadą ulic, torowisk, zmianami organizacji ruchu, przyczynami natury techniczno-eksploatacyjnej lub zarządzeniami wydawanymi przez organy nadzoru ruchu drogowego lub kolejowego oraz inne organy uprawnione do wydawania zarządzeń i poleceń o charakterze porządkowym lub administracyjnym.

§ 5

Znalazca rzeczy pozostawionej w pojeździe powinien powiadomić o jej znalezieniu obsługę pojazdu.

Rozdział II Umowa przewozu

§ 6

1. Umowa przewozu zostaje zawarta z chwilą zakupu biletu w przedsprzedaży, w kasie lub u kierowcy. Zakup biletu u kierowcy pasażer jest zobowiązany zgłosić bezpośrednio po wejściu do autobusu, przed rozpoczęciem podróży.
2. W pojazdach lokalnego transportu zbiorowego dopuszcza się sprzedaż biletów jednorazowych przez obsługę pojazdów za odliczoną kwotę.
3. Pasażer dokonując opłaty za bilet ma prawo żądać wydania biletu za który dokonał opłaty, a sprzedawca biletu zobowiązany jest wydać bilet za który pobrał opłatę lub wydać potwierdzenie opłaty w innej formie, równoważnej biletowi.
4. Obsługa pojazdu może prowadzić sprzedaż biletów wyłącznie podczas postojów na przystankach. W razie opóźnienia pojazdu większego niż 3 minuty w stosunku do rozkładu jazdy obsługa pojazdu może odmówić sprzedaży biletów. Powyższego nie stosuje się, jeżeli obsługę pojazdu stanowi więcej niż jedna osoba i sprzedaży biletów nie prowadzi prowadzący pojazd
5. Należność za przejazd pasażera bez biletu ustala się wg taryfy uwzględniającej uprawnienia do ulg, o ile pasażer jest w stanie udokumentować posiadanie uprawnień do ulgowych opłat. Jeżeli miejsca rozpoczęcia podróży przez pasażera nie można ustalić, należność oblicza się za całą drogę przebytą przez autobus od przystanku początkowego tego kursu, w którym stwierdzono brak biletu i do przystanku najbliższego po miejscu stwierdzenia przejazdu bez biletu. Na przystanku najbliższym po miejscu stwierdzenia przewozu bez biletu, pasażer nie posiadający biletu zobowiązany jest opuścić autobus, o ile nie wykupi biletu na dalszy przejazd.
6. Rozpoczęcie podróży, bez posiadania biletu oznacza podróż bez biletu ze wszystkimi konsekwencjami z tego wynikającymi.
7. Pasażer, który odmawia uiszczenia należności lub opłaty dodatkowej podczas kontroli w autobusie, może kontynuować podróż o ile wylegitymuje się ważnym dokumentem tożsamości oraz podpisze zobowiązanie do zapłaty należnej kwoty w terminie 7 dni od daty podpisania zobowiązania. W przeciwnym razie osoby upoważnione do kontroli biletów lub obsługa pojazdu mogą usunąć pasażera z autobusu na najbliższym przystanku. Nie dotyczy to osób nieletnich, wobec których osoby upoważnione do kontroli biletów zobowiązane są wezwać funkcjonariuszy policji, którzy powinni przekazać osoby nieletnie pod opiekę osoby dorosłej,
8. Należność nie uiszczona w terminie podlega na egzekucji wraz z kosztami postępowania na zasadach ogólnych, określonych w innych przepisach prawa o egzekucji należności bezspornych .

§ 7

1. Pasażer po rozpoczęciu podróży nie może przekazać biletu innej osobie,
2. Nieważny jest bilet zniszczony lub uszkodzony w stopniu uniemożliwiającym odczytanie
3. W przypadku prowadzenia numeracji miejsc, pasażer jest zobowiązany do zajęcia miejsca określonego w bilecie,
4. Nieważny jest bilet imienny, na którym po naniesieniu zewnętrznych cech biletu imiennego (imię, nazwisko oraz numer dokumentu ze zdjęciem użytkownika biletu), zostały one w jakikolwiek sposób poprawione, zmienione lub usunięte.
5. Sprzedaż biletu dokonuje się w kolejności zgłoszeń pasażerów
6. Nie przysługuje zwrot należności za bilet niewykorzystany z przyczyn zawinionych przez pasażera i zwracany po terminie odjazdu autobusu , w którym powinien być wykorzystany o ile wcześniej pasażer nie uzyskał potwierdzenia niewykorzystania.

Rozdział III **Obowiązki i odpowiedzialność operatora**

§ 8

1. Operator jest zobowiązany do :
 - a) Świadczenia usług publicznego transportu zbiorowego w przewozach użyteczności publicznej w Powiecie Sanockim
 - b) Zapewnienia pasażerom bezpiecznych i higienicznych warunków podróży
 - c) Zamieszczania informacji dla pasażera w miejscach do tego przeznaczonych i określonych terminach umożliwiających zapoznanie się z wykonywaną komunikacją,
 - d) Świadczenie usług zgodnie z zatwierdzonym przez organizatora rozkładem jazdy
 - e) Informowanie pasażerów o przysługujących im prawach
 - f) Zapewnianie sprawnej obsługi
2. Jeżeli z przyczyn leżącej po stronie operatora nie jest on w stanie wykonać rozpoczętej umowy przewozu jest zobowiązany na własny koszt zapewnić tabor zastępczy,
3. Osoby zagrażające bezpieczeństwu lub porządkowi mogą być usunięte z pojazdu lub przystanku, bądź niedopuszczone do skorzystania z przewozu przez obsługę pojazdu. W takim przypadku pasażerom nie przysługuje zwrot opłaty za ewentualny przejazd.
4. Osoby nieposiadające ważnego biletu, odmawiające zapłacenia należności za przewóz i odmawiające okazania dokumentu tożsamości kontrolerowi biletów, mogą być usunięte z pojazdu przez obsługę pojazdu
5. W przypadkach nadzwyczajnych, takich jak np. zagrożenie zdrowia lub życia, popełnienie przestępstwa, rażące naruszenie przepisów porządkowych lub inne poważne zakłócenie porządku publicznego, obsługa operatora uprawniony jest do zmiany ustalonej trasy przejazdu w celu skorzystania z pomocy odpowiednich służb, w szczególności Policji, Straży Miejskiej, jednostki ratowniczo-gaśniczej, placówki służby zdrowia.

§ 9

1. Operator ponosi odpowiedzialność w stosunku do pasażera w przypadku odjazdu autobusu z przystanku wcześniej niż zostało to podane do publicznej wiadomości,
2. Operator ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za uszkodzenie lub utratę bagażu które wystąpiły z winy operatora . Operator jest zwolniony z odpowiedzialności za bagaż podręczny, który był pod opieką pasażera.
3. Operator nie ponosi odpowiedzialności za szkody w przypadku gdy pasażer spóźni się do autobusu na przystanku początkowym
4. Operator nie ponosi odpowiedzialności za bagaż podręczny i rzeczy pozostawione w autobusie przez pasażera po zakończeniu podróży
5. Operatorowi przysługuje prawo odmowy przewozu bagażu jeżeli stanowiłoby to naruszenie prawa, lub gdy pozostawiony bagaż stanowiłby zagrożenie dla podróżnych
6. Operatorowi lub osobom przez niego uprawnionym przysługuje prawo kontroli ulg i uprawnień do ulg w opłatach za bilety

Rozdział IV **Prawa i obowiązki pasażera**

§ 10

1. Wsiadanie do pojazdu i wysiadanie z niego dozwolone jest tylko na przystankach po zatrzymaniu się pojazdu. Pierwszeństwo przed wsiadającymi mają osoby opuszczające pojazd.
2. Zabrania się wsiadania i wysiadania z pojazdu:
 - 1) podczas ruchu pojazdu,
 - 2) przed całkowitym otwarciem drzwi pojazdu,
 - 3) po sygnale oznajmiającym zamknięcie drzwi lub odjazd pojazdu.
3. Pasażerowie obowiązani są opuścić pojazd na ostatnim przystanku::
 - 1) gdy jest to wyznaczony przystanek
 - 2) gdy pojazd zakończył obsługę danej trasy,
 - 3) gdy zachodzi konieczność dokonania czynności związanych ze zmianą kierunku jazdy,
 - 4) na polecenie obsługi pojazdu.
4. Wsiadanie do pojazdu na przystankach dozwolone jest za zgodą obsługi pojazdu, po zakończeniu czynności związanych ze zmianą kierunku jazdy i po podstawieniu pojazdu na przystanku.
5. Obsługa pojazdu jest obowiązana podstawić autobus na przystanek początkowy niezwłocznie po zakończeniu czynności związanych ze zmianą kierunku jazdy.

§ 11

Pasażerowie zajmujący miejsca stojące, w czasie jazdy powinni trzymać się uchwytów lub poręczy.

§ 12

1. W pojeździe pierwszeństwo przy zakupie biletów i w zajmowaniu wydzielonych miejsc posiadają:
 - 1) osoby z dzieckiem do 7 lat oraz kobiety w ciąży,
 - 2) inwalidzi (osoby niepełnosprawne),
 - 3) posłowie, senatorowie

§ 13

1. W pojazdach lokalnego transportu zbiorowego oraz na przystankach pasażerom zabrania się:
 - 1) otwierania drzwi pojazdu podczas jazdy lub podczas zatrzymania poza przystankiem,
 - 2) używania w nieuzasadnionych przypadkach urządzeń alarmowych, hamulca bezpieczeństwa, awaryjnego otwierania drzwi, wyjść awaryjnych, środków ochrony przeciwpożarowej oraz innych urządzeń technicznych,
 - 3) zanieczyszczania i zaśmiecania lub niszczenia urządzeń i wyposażenia,
 - 4) wychylania się z pojazdu i opierania się o drzwi podczas jazdy,
 - 5) siadania na barierkach ochronnych, poręczach i uchwytach, na podłodze, schodach,
 - 6) spożywania napojów alkoholowych,
 - 7) spożywania napojów i artykułów żywnościowych, jeżeli może to spowodować zabrudzenie pozostałych pasażerów, zanieczyszczenie pojazdu lub przystanku,
 - 8) przebywania w łyżworolkach lub wrotkach, używania deskorolek, rowerów i innego sprzętu sportowego,
 - 9) korzystania z telefonu komórkowego w miejscach oznaczonych odpowiednim znakiem graficznym (piktogramem),
 - 10) żebrania i sprzedaży obnośnej,
 - 11) wyrzucania jakichkolwiek przedmiotów z pojazdu podczas jazdy lub postoju,
 - 12) wykonywania czynności niedozwolonych w miejscach publicznych lub mogących narazić inne osoby lub mienie na szkody lub obrażenia,
 - 13) kwestowania, nalepiania plakatów i ogłoszeń, rozrzucania i rozdawania ulotek oraz materiałów reklamowych bez zgody,
 - 14) zakłócania w inny sposób spokoju pasażerów.
2. W pojazdach lokalnego transportu zbiorowego, niezależnie od ograniczeń określonych w ust. 1 pasażerom zabrania się także palenia tytoniu.

Rozdział V Przewóz bagażu

§ 14

1. Pasażer może przewozić w pojazdach bagaż, jeżeli istnieje możliwość umieszczania bagażu w pojeździe tak, aby nie utrudniał przejścia i nie narażał na szkodę osób i mienia innych pasażerów, nie zasłaniał widoczności obsłudze pojazdu, nie zagrażał bezpieczeństwu ruchu.
2. Zabronione jest umieszczanie bagażu lub zwierząt na miejscach przeznaczonych do siedzenia.
3. W przypadku naruszenia przez pasażera postanowień ust. 1 lub ust. 2, obsługa pojazdu może zażądać opuszczenia pojazdu przez pasażera, wraz z przewożonym bagażem lub zwierzęciem.

§ 15

Zabrania się przewożenia w pojazdach:

- 1) przedmiotów, które mogą wyrządzić szkodę innym pasażerom przez zanieczyszczenie lub uszkodzenie ciała lub ich mienia, albo mogą uszkodzić lub zanieczyścić pojazd (np. ostrych narzędzi, przedmiotów o ostrych krawędziach lub otwartych pojemników ze smarami, farbami, chemikaliami itp.),
- 2) przedmiotów mogących przeszkadzać innym pasażerom lub narażać ich na niewygodę,
- 3) przedmiotów zapalnych, łatwopalnych, wybuchowych oraz innych materiałów niebezpiecznych,
- 4) przedmiotów, których przewóz środkami transportu publicznego jest zabroniony na podstawie niniejszego regulaminu lub odrębnych przepisów.

§ 16

Dopuszcza się przewożenia w pojazdach:

- 1) małych zwierząt domowych, jeżeli nie są uciążliwe dla pasażerów i są umieszczone w odpowiednim dla zwierzęcia koszu, skrzynce, klatce itp., zapewniającym bezpieczeństwo pasażerów,
- 2) psów, pod warunkiem, że nie zachowują się agresywnie, nie są uciążliwe dla pasażerów oraz mają założony kaganiec i trzymane są na smyczy.
- 2) Pasażer przewożący psa obowiązany jest posiadać przy sobie ważny dokument poświadczający aktualność szczepienia psa przeciwko wściekliźnie (np. książeczka zdrowia z odpowiednim wpisem).

§ 17

Na żądanie innych pasażerów, obsługi pojazdu, pracowników nadzoru ruchu lub kontrolerów biletów pasażer jest obowiązany:

- 1) umieścić przewożony bagaż tak, aby nie utrudniać innym osobom korzystania z pojazdu,
- 2) opuścić pojazd wraz z przewożonym zwierzęciem, jeżeli jest ono przewożone w sposób sprzeczny z postanowieniami § 16,
- 3) opuścić pojazd wraz z przewożonym bagażem, jeżeli obejmuje on przedmioty określone w § 15 regulaminu,
- 4) okazać dokument, o którym mowa w § 16 ust. 3.

§ 18

1. Pasażer zobowiązany jest do zapewnienia nadzoru nad przewożonym bagażem lub zwierzętami oraz podjęcia wszelkich czynności niezbędnych dla zapobieżenia możliwości powstania szkód spowodowanych przez przewożone przedmioty lub zwierzęta.

Rozdział V I

Zasady pobierania opłat oraz kontrola biletów

§ 19

1. Podczas przejazdu pasażer jest obowiązany posiadać ważny bilet lub dokument uprawniający do bezpłatnych przejazdów i przedstawić go do kontroli na każde żądanie kontrolera biletów, operatora, obsługi pojazdu.
2. Pasażer jest obowiązany bez dodatkowego wezwania okazać kontrolerowi biletów, operatorowi, obsłudze pojazdu dokumenty uprawniające do przejazdu ulgowego.

§ 20

1. W przypadku stwierdzenia przez kontrolera biletów, operatora, obsługę pojazdu:
 - 1) braku odpowiedniego lub ważnego biletu lub,
 - 2) braku ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do bezpłatnego albo ulgowego przejazdu lub,
 - 3) naruszenia przepisów o przewozie rzeczy i zwierząt,kontroler biletów, operator, obsługa pojazdu wzywa do uiszczenia opłat przewidzianych w taryfie przewozowej.
2. W przypadku odmowy uiszczenia opłaty pasażer powinien okazać kontrolerowi, operatorowi, obsłudze pojazdu dokument umożliwiający stwierdzenie tożsamości. Na jego podstawie kontroler, operator, obsługa pojazdu wystawia wezwanie do zapłaty stanowiące dowód przejazdu pasażera.
3. W razie odmowy uiszczenia opłat i niemożności ustalenia tożsamości pasażera kontroler, operator, obsługa pojazdu ma prawo zwrócić się o pomoc do funkcjonariusza Policji lub innych organów porządkowych, które mają, zgodnie z przepisami prawa, uprawnienia do ustalenia tożsamości pasażera.
4. Wezwanie do zapłaty stanowi dowód przejazdu pasażera bez ważnego biletu i uprawnia pasażera do kontynuowania jazdy tym samym pojazdem.

§ 21

1. W razie uzasadnionego podejrzenia, że bilet albo dokument uprawniający do przejazdu bezpłatnego lub ulgowego jest podrobiony lub przerobiony, albo używany przez osobę do której on nie należy lub nieuprawnioną, kontroler biletów, operator, obsługa pojazdu ma prawo zatrzymać bilet lub dokument za pokwitowaniem.

§ 22

1. W razie spowodowania zatrzymania lub zmiany trasy pojazdu bez uzasadnionej przyczyny, sprawca obowiązany jest do uiszczenia opłaty dodatkowej przewidzianej w taryfie.
2. Uiszczenie opłaty dodatkowej, o której mowa w ust. 1, nie zwalnia sprawcy zatrzymania lub zmiany trasy pojazdu od odpowiedzialności za pokrycie rzeczywistej szkody w wysokości przewyższającej nałożoną opłatę.

Rozdział VII

Postanowienia końcowe

§ 23

1. W przypadku składania reklamacji, pasażer zobowiązany jest dokładnie opisać zdarzenie w stopniu umożliwiającym identyfikację daty, godziny kursu którego dotyczy reklamacja oraz w miarę możliwości uzyskać potwierdzenie innych pasażerów, kierowcy, obsługi pojazdu, funkcjonariuszy Policji, w przypadku ich odmowy potwierdzenia zdarzenia, zawrzeć stosowną informację w treści reklamacji.
2. W przypadku reklamacji dotyczącej opłaty za bilet do reklamacji pasażer zobowiązany jest załączyć oryginał biletu.
3. Operator zobowiązany jest do rozpatrzenia reklamacji w terminie 30 dni od daty wpływu do jego siedziby. W przypadku braku możliwości rozpatrzenia reklamacji w tym terminie, operator powiadomi reklamującego oraz organizatora o przeszkodach uniemożliwiających terminowe rozpatrzenie reklamacji oraz sam wyznaczy termin załatwienia sprawy.

4. Operator w każdym autobusie dokonującym przewóz użyteczności publicznej organizowanym przez Powiat Sanocki zamieści w widocznym miejscu adres własny lub organizatora, właściwy do wnoszenia reklamacji. Pod pojęciem adresu przyjmuje się dane adresowe oraz kontakt telefoniczny.
5. Zakres i sposób podawania informacji dla pasażerów określają „Zasady organizacji systemu informacji dla pasażera w przewozach pasażerskich w Powiecie Sanockim” **stanowiące załącznik B do Planu Transportowego** dla Powiatu Sanockiego.
6. Sposób organizacji i postępowanie w sprawach organizacji rynku przewozów drogowych w przewozach pasażerskich w Powiecie Sanockim określają „Zasady organizacji rynku przewozów drogowych w przewozach pasażerskich w Powiecie Sanockim”, **stanowiące załącznik C do Planu Transportowego dla Powiatu Sanockiego**.
7. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym regulaminie stosuje się odpowiednio właściwe przepisy z dnia 15 listopada 1984 r. prawo przewozowe (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 915), ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (j.t. Dz. U. z 2016r. poz. 1907 z późn. zm.), ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (j.t. Dz. U. z 2016 r. poz. 1867 z późn. zm.), ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny (j.t. Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
8. Niniejszy regulamin obowiązuje przewoźników, operatorów i pasażerów z dniem 01 stycznia 2018 r.